O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Ҳақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Вилоят ижтимоий-сиёсий газетаси ♦ TOSHKENT HAQIQATI

1928 йил 11 декабрда асос солинган ● 1998 йил 4 февраль, чоршанба ● № 10 (10.993) ● Эркин нархда сотилади

САМИМИЙ МИННАТДОРЛИК

АЗИЗ ВАТАНДОШЛАРИМ!
МУҲТАРАМ ДЎСТЛАР!

Таваллудимнинг 60 йиллиги муносабати билан юксак ҳурмат ва иззат кўрсатиб, узоқ-яқиндан табрик, хат ва мактуб йўллаган давлат раҳбарлари, давлат ва жамоат арбоблари, халқаро ташкилотлар, маҳаллалар ва жамоалар, барча юртдошларим ва ватандошларимга ўзимнинг самимий миннатдорлигимни билдираман.

Шаънимга айтилган эзгу тилакларни, авваламбор, Ўзбекистон халқига ва давлатимизга бўлган эҳтиром, мамлакатимиз истиқболига ишонч деб биламан.

Мени ўстириб вояга етказган, етакчилик масъулиятини ишониб топширган, янгиланаётган ҳаётнинг оғир юкини елкасида кўтариб, юртимизда тинчлик ва осойишталикни сақлаш, келажаги буюк давлат қуришдек олижаноб ишга азму қарор қилган меҳнатсевар, бағри кенг, оқибатли халқимизга фарзандлик меҳрини изҳор этаман.

Мактубларда акс этган ҳароратли сатрлар, уйғоқ фикрлар халқимизнинг ўткир заковатидан, қалби нақадар гўзал ва бой эканлигидан далолат. Бундай донишманд халқ ҳар қандай эъзозга, энг ёруғ тақдирга ва иқболга муносибдир.

АЗИЗЛАР!

Барча-барчангизни бағримга босиб айтадиган ягона тилагим шуки, юртимизни ёмон кўзлардан асрасин, кекса-ю ёш барча ватандошларимизнинг умрини ва бахтини берсин. Яратганимиз ўз паноҳида сақласин.

Ислом КАРИМОВ.

Президентга мактуб

ПАРВОЗ МУВАФФАҚИЯТЛИ ЯКУНЛАНДИ

Шу йил 1 февраль куни Тошкент вақти билан соат 2 дан 30 дақиқа ўтганда "Шаттл-Эндевер" космик кемаси Канаверал бурнидаги (Хьюстон) полигонга эсон-омон қўнди.

Карантин тадбирлари амалга оширилганидан кейин куннинг иккинчи ярмида экипажни Наса раҳбарияти билан таништирув маросими бўлди. Сўнгра уларга қисқа муддат мобайнида яқинлари ва кутиб олувчилар билан учрашишга ижозат берилди. Космонавт Солижон Шариповни отаси, рафиқаси, акаси ҳамда академик Ш. Воҳидов кутиб олишди. Бу учрашувдан сўнг космонавтлар кейинги тиббий назорат ҳамда дам олишга жўнаб кетишди.

Парвоз муваффақиятли якунланганидан сўнг космонавт Солижон Шарипов Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов номига мактуб йўллади.

(ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов жаноби олийларига

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Мен, Шарипов Солижон, америкалик астронавт касбдошларим билан коинотга "Шаттл-Эндевер" космик кемасида учгандан кейин ерга соғ-саломат қайтиб тушдим.

Мен ва умр йўлдошим ўзбек оиласида — Қирғизистоннинг Ўзган шаҳрида туғилиб ўсганмиз. Коинотга учиш тайёргарлигини Россия космонавтлар тайёрлаш марказида ўтдим.

Ўзбекистонда менинг кўпгина муҳтарам устозларим, яқин дўстларим, қариндошларим ва шогирдларим бор.

Ўзбекистонда ташкил этилган халқаро аэрокосмик мактабнинг ўқувчиларига коинот ва авиация соҳасидаги янгиликлардан сабоқ бераяпман ҳамда имконим борича мактабни видеофильмлар, қўлланмалар, китоблар, плакатлар ва айрим асбоб-ускуналар билан таъминлашда ёрдам кўрсатмоқдаман. Бу ишда менга устоз ва касбдошларим — космонавтлар В. Жонибеков, Г. Стрекалов, Т. Мусабоев, Ю. Маленченко сидқидилдан ёрдам бермоқда.

Ўзбек олимлари ва мутахассисларининг коинот ва авиация соҳаларидаги ютуқлари ва салоҳиятидан хабардорман. Улар билан тез-тез учрашиш, илмий мунозаралар, дўстона мулоқотлар ўтказиш имконияти борлигидан ниҳоятда хурсандман ва ватандошларимнинг бой тажрибаларидан кундалик ҳаётимда фойдаланаман.

Мен мустақил Ўзбекистонимизнинг космонавтика ва авиация соҳаларида ҳам жаҳонда ўзининг муносиб ўрнини эгаллашини ҳамда шуҳратига-шуҳрат қўшилишини жуда истайман.

Бу мақсад йўлида Ўзбекистон фазогирлари билан ўзимнинг билимим ва бор тажрибамни баҳам кўришга доим тайёрман.

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич!

Сизга Ўзбекистонни янада гуллаб-яшнатиш ва ривожлантириш йўлида амалга ошираётган хайрли ишларингизда куч-қувват, мустаҳкам соғлик, муваффақият тилайман. Барча ишларингизда доимо омад Сизга ёр бўлсин.

Эҳтиром билан
Солижон ШАРИПОВ,
космонавт.
Хьюстон, АҚШ.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

РЕСПУБЛИКА "ОИЛА" ИЛМИЙ-АМАЛИЙ МАРКАЗИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Жамият тараққиётида, маънавий баркамол ва жисмонан соғлом авлодни тарбиялашда оиланинг ўрни муҳим эканлигини ҳисобга олиб, оилага тааллуқли бой ва сермазмун миллий анъаналарни авайлаб-асраш, уларни умумбашарий қадриятлар билан уйғунлаштириш, оила ва никоҳнинг муқаддаслигини ёш авлод онгига чуқур сингдириш йўли билан оилаларнинг мустаҳкамлигини таъминлаш, оила аъзоларининг ҳуқуқий саводхонликларини ошириш муаммоларини илмий ўрганишни ва фуқароларга бу масалаларда амалий ёрдам беришни мувофиқлаштириш мақсадида, 1998 йилнинг Республика Президенти томонидан "Оила йили" деб эълон қилиниши муносабати билан Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси ҳузурида Республика "Оила" илмий-амалий маркази ташкил этилсин.

Республика "Оила" илмий-амалий маркази Тошкент давлат университети ва Тошкент давлат педагогика институтидаги оила муаммоларини ўрганиш лабораториялари негизида ташкил қилиниши белгилаб қўйилсин.

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва Халқ таълими вазирлиги "Оила" илмий-амалий марказига кўрсатилган лабораториялар бўйича штатлар сони ва иш ҳақи фонди, шунингдек жиҳозларини балансдан балансга ўтказсинлар.

(Давоми 2-бетда).

ТУМАН КЕНГАШЛАРИ СЕССИЯСИ

ТОШКЕНТ

Шу йилнинг 3 февраль куни халқ депутатлари Тошкент тумани Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди.

Сессияда ташкилий масала кўрилди.

Тошкент тумани ҳокими лавозимида ишлаб келган Акбарали Йўлчиев бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан туман ҳокими вазифасидан озод этилди.

Илгари "Ўзйўллойиҳа" институти директорининг ўринбосари бўлиб ишлаб келган Бахтиёр Рўзиевич Алимов Тошкент тумани ҳокими этиб тасдиқланди.

Сессияда Тошкент вилояти ҳокими Эркин Рўзиев сўзга чиқди.

ЧИНОЗ

Шу йилнинг 3 февраль куни халқ депутатлари Чиноз тумани Кенгашининг навбатдан ташқари сессияси бўлиб ўтди.

Сессияда ташкилий масала кўрилди.

Чиноз тумани ҳокими лавозимида ишлаб келган Эшмуҳаммад Бердиев бошқа ишга ўтганлиги муносабати билан туман ҳокими вазифасидан озод этилди.

Илгари Оққўрғон тумани ҳокимининг биринчи муовини бўлиб ишлаб келган Рустам Қурбонназарович Холматов Чиноз тумани ҳокими этиб тасдиқланди.

Сессияда Тошкент вилояти ҳокими Эркин Рўзиев сўзга чиқди.

"Оҳангаронцемент" ҳиссадорлик жамияти жамоаси ҳар йили республикамиз шаҳар ва қишлоқларида олиб борилаётган қурилишларга юз минглаб тонна цемент етказиб бермоқда. Ишчи-хизматчилар янги йилда ҳам зўр ғайрат билан меҳнат қилишяпти. Ушбу суратларда цемент ишлаб чиқариши бошлиғи Вячеслав Кочетков (чапда), смена устаси Леонид Шумихин ва майдалаш цехи машинисти Нигмат Идилаевларни кўриб турибсиз. Улар жамоа эришаётган меҳнат ютуқларига муносиб ҳисса қўшмоқдалар.

Владимир ГРАНКИН олган суратлар.

ВИЛОЯТ ҲАЁТИ
янгиликлар, одамлар, воқеалар

НАВРЎЗ ТАРАДДУДИ

БУТУН мамлакатимиздаги каби кончилар шаҳри Ангренда ҳам Наврўз байрамини кўтаринки руҳда ўтказиш тараддуди кўрилмоқда.

Корхона ва ташкилотларда, ўқув юртлари ҳамда маҳаллаларда ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишлари авж олмоқда. 28 февраль куни шаҳар аҳли умумхалқ ҳашарига чиқади. Шанбаликдан тушган маблағнинг муайян қисми аҳолининг эҳтиёжманд табақаларини ижтимоий ҳимоялашга сарфланади.

— Мустақиллигимизнинг еттинчи йили баҳори байрамига жиддий тайёргарлик кўряпмиз, — дейди шаҳар ҳокимлиги маданият ишлари бўлими мудири О.Эшончаев. — 21 март куни шаҳримиздаги ўйингоҳда катта байрам концерти ва оммавий сайил ўтказилади. Меҳнат жамоалари, маҳалла ва гузарлардаги байрам шодиёналарида бадиий ҳаваскорлик гуруҳлари ўз санъатини намойиш этади.

Н.ДУШАЕВ,
ЎзА мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИГА САЙЛОВ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИДА

Марказий сайлов комиссияси бўшаб қолган ўринларга Олий Мажлис депутатлигига номзодлар кўрсатиш юзасидан Халқ депутатлари Тошкент вилояти Кенгаши ҳамда Ўзбекистон Халқ Демократик партияси Марказий кенгаши тақдим этган ҳужжатларни кўриб чиқиб, 1998 йил 30 январь куни "Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида"ги қонуннинг 11, 24, ва 45-моддаларига мувофиқ, Халқ депутатлари Тошкент вилояти Кенгаши томонидан кўрсатилган, 1947 йилда туғилган, Ўзбекистон Халқ демократик партияси аъзоси, Тошкент вилоятининг ҳокими Эркин Маҳмудович Рўзиевни 166-Зафар сайлов округидан ҳамда Ўзбекистон Халқ демократик партияси томонидан кўрсатилган, 1946 йилда туғилган, Ўзбекистон Халқ демократик партияси аъзоси, Ўзбекистон Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг Раиси Дилбар Набиевна Жихонгировани 170-Қизғалдоқ сайлов округидан Олий Мажлис депутатлигига номзодлар этиб рўйхатга олди.

МУЗЕЙ ЎТМИШ ДЕГАН ГАП ЭМАС

ЎЗ ТАРИХИНИ яхши биладиган ва уни эъзозлаб асрайдиган халқ келажак йўлни танлашда камдан-кам янглишади. Чунки, ўтмиш ҳодисотлари фақат тарихий воқеагина эмас, балки, чуқур ҳаётий сабоқ ва маънавий тафаккур нури ёғилиб турган улкан сарчашмалардир.

Хўш, биз ўз тарихимизни, авлод-аждодларимиз амалга оширган ишларнинг мазмун-моҳиятини, уларнинг қадр-қимматини яхши биламизми? Айнан бизнинг миллатимиз тарихи ҳақидаги асарлар, халқ ичидан чиққан таниқли шахслар фаолиятига берилган баҳолар бизни қониқтирадими? Йўқ, албатта. Тўғри, собиқ шўролар тузуми мафкураси даврида яратилган барча тарихий-илмий асарларни бутунлай инкор этиш мушкул. Бироқ, ўша даврда тарихан рост нарсаларнинг ёлғон билан атай қориштирилгани, шу йўл билан омманинг ўй-фикрлари чалғитилгани — ҳақиқат. Бугунги кунда ўзбек халқининг ниҳоятда бой тарихи ва маънавий мероси игна билан қудуқ қазишдек мураккаб бир жараёнда қайта ўрганилмоқда ва яратилмоқда. Бизга ўтмиш ҳақида энг одил баҳо берадиган ва аниқ маълумотлар айтадиган ишончли манбалардан бири — музейлардир.

Президентимиз Ислом Каримовнинг яқинда эълон қилинган "Музейлар фаолиятини тубдан яхшилаш ва такомиллаштириш тўғрисида"ги фармонида кўзда тутилган мақсад республикамизда қадимдан шаклланган музейлар тизимини янада такомиллаштириш, уларнинг халқимиз маънавий-ахлоқий камолотида тутган ўрнини ошириш, мустақиллигимиз одимларини акс эттирувчи ноёб ва нодир асори-атиқаларни авайлаб-асраш, бутун дунёга тарғиб қилиш каби ўнлаб муҳим вазифаларни амалга оширишга қаратилгандир. Бу борада республикамизда қатор хайрли ишлар бошлаб юборилди. Меъморчилик услублари ва ноёб кўргазмалари жиҳатидан жаҳон музейшунослиги тажрибаларига мос тушувчи музейлар барпо этилмоқда. Мавжудларининг фаолиятини такомиллаштириш мақсадида чора-тадбирлар кўрилмоқда. Аммо, бу ишларни янада жонлантириш, музей-

МУНОСАБАТ

ларни юқори малакали мутахассислар билан таъминлаш, уларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш бугунги кунда ҳал этилиши лозим бўлган асосий вазифалардан бири бўлиб турибди.

Тошкент вилояти ҳам тарихан катта йўлни босиб ўтган, бой ўтмишга эга бўлган вилоятлардан ҳисобланади. У қадимий ёдгорликларнинг кўплиги жиҳатидан республикада етакчи ўринлардан бирини эгаллайди. Оққўрғон туманидаги Шоҳрухия ёдгорлиги, Бўстонлиқдаги Обираҳмат ғори, Хўжакентдаги тош даври битиклари, Олмалиқдаги Қорихона сингари ёдгорликлар ва у ерлардаги топилмалар ҳатто чет эллик олимларни ҳам қизиқтираётгани бежиз эмас. Бироқ, вилоятимизнинг қадим ўтмишини ўрганиш, ёдгорликлар ва нодиротларни сақлаш ва бойитишга бўлган эътибор ҳали етарли даражада эмас. Далилларга мурожаат қилайлик. Оққўрғондаги ўлкашунослик музейининг фаолияти, афсуски, ачинарли аҳволда. Олмалиқ шаҳридаги худди шундай музейда ҳам ҳаракат тўхтаган ҳисоб. Туман ва шаҳарлардаги бир қанча жамоа хўжаликлари ва ишлаб чиқариш корхоналари қошидаги музейлар эътиборталаб бўлиб ётибди. Тўғри, маблағ масаласида юзага келган баъзи муаммолар бундай қадамжолардаги сусткашликка сабаб бўляпти, дейиш мумкиндир. Лекин, шу соҳадаги мутасадди кишиларнинг ташаббускорлиги, тадбиркорлиги сезилмаяпти-ку? Музейлар фаолияти учун жон койитадиган, бутун умрини қадимий топилмалар ва ёдгорликлар тарихини ўрганишга бағишлаган фидойи ўлкашунослар орамизда йўқ эмас. Нега уларни рағбатлантириш, қўллаб-қувватлаш, ишлашлари учун шарт-шароитлар яратиб беришга эътибор кам?

Гапнинг рости, кейинги даврларда музейшунослик — эътиборсиз соҳалар қаторига кириб қолаёзган эди. Фармонда худудий, идоравий бўйсунишдан ва мулкчилик шаклидан, қатъий назар, музей фаолияти билан шуғулланувчи барча ташкилотлар ишини мувофиқлаштириш, уларга илмий-услубий раҳбарлик қилиш, музейлар фаолиятини янада яхшилаш ва такомиллаштиришнинг илмий тадрижиётини ишлаб чиқиш, "Мозийдан садо" журналини таъсис этиш каби вазифалар кўрсатиб ўтилгани кишида қайта умид уйғотади. Бу муҳим Фармонни жойларда ўрганиб чиқиш ва тегишли чора-тадбирлар асосида жиддий ишга киришиш зарур. Қолаверса, вилоятдаги кўзга кўринган, иқтисодий бақувват корхона ва ташкилотлар музейлар аҳволини яхшилашга ёрдам беришлари, зарур бўлса, оталиққа олишлари мақсадга мувофиқдир. Зеро, музейлар — тарихни ўргатибгина қолмай, бугунги кунимизни, бугунги улкан ўзгаришларни тарихга олиб кирадиган қимматли муассасалар ҳамдир.

Зарифа ЭРАЛИЕВА.

"САҲОВАТ"ГА САХОВАТ

Олмалиқ кон-металлургия комбинати жамоаси турли ҳайрия тадбирларида фаол иштирок этмоқда.

Металлурглар шаҳардаги кексалар ва ногиронларнинг "Саҳоват" уйига мунтазам ёрдам кўрсатишяпти. Ҳар йили январь ойида бу уйга турли-туман совғалар келтириб бериладн. Яхши анъана бу йил ҳам давом этди. Бутун бир автомашинага ортилган совға-саломлар уйда истиқомат қилаётганлар ўртасида тарқатилди. Бу гал анчагина миқдорда кир совуни, 500 жуфт пайпоқ, "Фунай" телевизори берилди.

Бундан ташқари, 90 метр ковролан ҳам совға қилинди. Бу пол устига солиш учун ишлатилади. Металлургларнинг юзларча минг сўмлик навбатдаги ҳайриясидан "Саҳоват" уйи маъмурияти ва унда истиқомат қилаётган қаровчиси йўқ ногиронлар ва кексалар бениҳоя миннатдор бўлдилар.

Собир ҲАМИДОВ.

«СИЗ ҚОНУННИ БИЛАСИЗМИ?»

ЯҚИНДА "Камолот" жамғармасининг Қибрай тумани бўлинмаси, ички ишлар, халқ таълими бўлимлари ҳамкорликда ўтказган "Сиз қонунни биласизми?" кўрик-танлов ниҳоясига етди.

Ҳуқуқшунослик илмига оид ушбу тадбирда тумандаги 48 мактабдан жами 386 та ўқувчи ўз билим ва салоҳиятларини синовдан ўтказдилар.

Танловнинг якуний босқичига тумандаги еттита мактаб ўқувчилари етиб бордилар. Ана шу маскан билимдонлари ўртасидаги ўзаро баҳслашувларда 11-мактаб ўқувчилари биринчи, 17-мактабнинг "Адолат" гуруҳи иккинчи ва 19-мактабнинг "Ёш ҳуқуқшунослар" жамоаси учинчи ўринни эгалладилар.

Ғолибларга "Камолот" жамғармасининг совғалари топширилди.

Маҳмуд ЖЎРАЕВ.

ВИЛОЯТ ҲАЁТИ
янгиликлар, одамлар, воқеалар

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI

РЕСПУБЛИКА "ОИЛА" ИЛМИЙ-АМАЛИЙ МАРКАЗИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

2. Республика "Оила" илмий-амалий марказининг Низоми ва тузилмаси тасдиқлансин. Марказ директори Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланиши белгилаб қўйилсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Халқ таълими вазирлиги, Адлия вазирлиги, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Фанлар академияси, Фан ва техника давлат қўмитаси, "Соғлом авлод учун" жамғармаси, "Маҳалла" жамғармаси, "Камолот" жамғармаси, "Экосан" жамғармаси, Республика "Маънавият ва маърифат" жамоатчилик маркази, Республика Касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг Республика "Оила" илмий-амалий маркази фаолиятида иштирок этиши ҳақидаги таклифлари маъқуллансин.

Иштирокчилар Кенгашининг таркиби тасдиқлансин.

4. Қуйидагилар Республика "Оила" илмий-амалий маркази фаолиятининг асосий йўналишлари этиб белгилансин:

оила ва жамият, оила ва маҳалла муносабатлари билан боғлиқ бой миллий анъаналар, сермазмун миллий қадриятларнинг илдизларини, аждодларимиз меросини ўрганиш ва оммалаштириш;

миллий оилавий тарбияда умуминсоний қадриятларнинг ўрнини юксалтириш ва унинг оилада уйғунлашувини таъминлаш;

оиланинг педагогик, психологик, ижтимоий-психологик, этно-педагогик, этно-психологик муаммоларини ўрганиш ҳамда ривожланиш истиқболлари бўйича таклиф ва тавсиялар тайёрлаш;

оиланинг ижтимоий-иқтисодий ҳолати, демографик хусусиятларини илмий асосда тадқиқ этиш;

оила, аёл ва болаларнинг ижтимоий-иқтисодий мавқеини акс эттирувчи статистик ахборотларни тўплаш ва умумлаштириш;

оилани режалаштиришни, унинг саломатлигининг тиб-биологик асосларини илмий-амалий тадқиқ этиш, услубий тавсиялар ишлаб чиқиш ва уларни амалиётга кенг тадбиқ этиш;

ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлашни яхшилаш масалаларида никоҳ уйлари ва саломатлик марказлари ҳузурида махсус ўқув-тарбиявий курсларни ташкил этиш;

оиланинг ҳуқуқий саводхонлигини тубдан яхшилаш ва ҳимоялаш бўйича илмий-амалий фаолият кўрсатиш;

оилада боланинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларининг ҳимоя қилиниши, соғлом ўсиши, мактабга тайёрланишида ота-оналарнинг фаолиятларини такомиллаштириш ҳамда масъулиятларини ошириш юзасидан ўқув-услубий тавсиялар ишлаб чиқиш;

ёш авлодда маънавият, маданият, маърифатни янада юксалтириш орқали оилада баркамол авлодни тарбиялашнинг энг самарали,мақбул усулларини излаш ва ишлаб чиқиш;

оила ва жамият муаммоларига ва уларнинг ечимига оид ўқув-услубий қўлланма, илмий-оммабоп рисолалар яратиш;

1998 йилнинг "Оила йили" деб эълон қилиниши муносабати билан белгиланган тадбирлар дастурининг бажарилиши мониторингини олиб бориш;

оила ва жамият муаммолари соҳасида халқаро ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш.

5. Вазирликлар ва идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари:

Марказга оила муаммоларини ўрганиш бўйича илмий-тадқиқот ишларини амалга оширишда ҳамда ўз фаолияти учун зарур ахборотларни олишда кўмаклашсинлар;

Марказга оила манфаатларига йўналтирилган дастурларни бажаришда ҳар томонлама ёрдам кўрсатсинлар.

6. Ўзбекистон Республикаси Фан ва техника давлат қўмитаси 1998 йилда ва кейинги йилларда "Оила" илмий-амалий марказининг илмий изланишлари мавзуларини Давлат илмий-техникавий дастурлари таркибида режалаштирсин.

Марказнинг ўз илмий-амалий дастурларини жойларда шартнома асосида амалга ошириши белгилаб қўйилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги ва Ўзбекистон хорижий давлатлар билан дўстлик ва маданий-маърифий алоқалар жамиятлари Кенгаши:

"Оила" илмий-амалий марказининг оила ва жамият муаммолари соҳасида фаолият кўрсатаётган хорижий ва халқаро ташкилотлар билан амалий алоқалар ўрнатишига кўмаклашсинлар;

"Оила" илмий-амалий марказини халқаро ташкилотлар ва чет давлатлардаги оила муаммоларига оид ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ахборотлар билан доимий равишда таъминласинлар.

8. "Оила" илмий-амалий маркази Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси томонидан қабул қилинадиган қонунлар ва қарорлар, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари ва фармойишлари, вазирликлар ҳамда идораларнинг меъёрий ва йўриқнома ҳужжатлари мажбурий тартибда тарқатиладиган ташкилотлар рўйхатига киритилсин.

9. "Оила" илмий-амалий маркази ходимларига республика илмий-тадқиқот институтлари ва уларга тенглаштирилган ташкилотлар ходимлари меҳнатига ҳақ тўлаш учун ўрнатилган ягона тариф сеткаси ва меҳнатга ҳақ тўлаш шартлари бўйича белгиланган разрядлар жорий этилсин.

10. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги тақдим этилган ҳисоб-китобларга биноан Марказ фаолиятини ташкил этиш, керакли жиҳозлар ва компьютер техникаси харид қилиш учун зарур маблағ ажратсин.

11. Ўзбекистон Республикаси Почта ва телекоммуникациялар агентлиги Марказни зарур алоқа воситалари, шу жумладан ҳукумат алоқаси билан таъминласин.

12. "Тошшаҳарйўловчитранс" уюшмаси Марказга хизмат кўрсатиш учун енгил автомобиль, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги унинг харажатлари учун зарур бўлган лимит ажратсинлар.

13. Ўзбекистон Телерадиокомпанияси, Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги, оммавий ахборот воситалари Марказ фаолиятини мунтазам ёритиб борсинлар, оила ва жамиятнинг долзарб масалаларига бағишланган эшиттириш ва кўрсатувлар дастурларини ушбу қарорга асосланган ҳолда қайта кўриб чиқсинлар.

14. Тошкент шаҳар ҳокимлиги бир ой муддатда "Оила" илмий-амалий марказига Фурқат кўчасидаги 1-уйдан жой ажратсин ва уни таъмирлаш масалаларини ҳал қилсин.

15. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Д.Ғуломова зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1998 йил 2 февраль.

Миллий дастур

ЕТУК КАДР — ИСТИҚБОЛ ТАЯНЧИ

ҲАР бир мустақил юртнинг ижтимоий-иқтисодий равнақини халқаро миқёсда намоён этадиган асосий омиллардан бири шу мамлакат аҳлининг илм-фанга, маърифат, маданиятга, қадриятларга бўлган муносабатида ўз ифодасини топади. Республикамизда ушбу йўналишга алоҳида аҳамият берилаётгани шундан. Олий Мажлиснинг IX сессиясида қабул қилинган "Кадрлар тайёрлаш бўйича миллий дастур" ҳамда "Таълим тўғрисида"ги қонун эса мамлакатимиз халқ таълими ривожи йўлидаги буюк бурилиш деб бемалол айтиш мумкин.

Дастур қабул қилингандан буён ярим йил вақт ўтди. Хўш, бу давр мобайнида уни амалга ошириш бўйича республика комиссияси нималар қилди? Ушбу дастурнинг моҳияти барча жабҳа вакиллари томонидан тўлиқ англаб етилдими? Бу борада қандай камчилик ва хатоларга йўқ қўйилди? Қандай қийинчиликларга дуч келинди?

Президентимиз мазкур комиссиянинг яқинда бўлиб ўтган йиғилишида ана шу саволларни ўртага ташлар экан, Миллий дастур доирасида муайян амалий ишларни бажариш, аниқ лойиҳа ва режаларни ишлаб чиқиш талаб этилаётганини таъкидлади.

Мухбиримизнинг вилоят халқ таълими бошқармаси бошлиғи Олег ТОЖИЕВ билан суҳбати ана шу долзарб мавзуда бўлди.

— Олег Аҳмедович, Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури бўйича республика комиссиясининг шу йил 23 январь куни бўлиб ўтган йиғилишида Дастурни амалга оширишда айнан ўрта махсус ва ҳунар-техника ўқув юртларига кўпроқ урғу бериш кераклиги таъкидланди. Буни вилоят миқёсида Сиз қандай шарҳлаган бўлур эдингиз? Ва нима учун айнан бу масала ўта долзарб қилиб қўйилмоқда?

— Ўзингизга маълум, мазкур йиғилишда Президент Миллий дастур истиқболдаги режаларни амалга ошириш, кўзланган мақсадларга эришишдаги асосий мезон эканини қайд қилди. Айни пайтда уни рўёбга чиқариш осон кечмаслигини, аввало бу режалар узоқ йилларга мўлжалланганлигини ҳам айтди. Дарҳақиқат, Дастур мамлакатимиз миқёсида ўрта махсус ва ҳунар-техника ўқув юртлари, мактабларни ислоҳ қилиш, уларда таълим берадиган мутахассисларни қайта тайёрлаш, янги ўқув режаси йўриқларини ишлаб чиқиш каби кўплаб масалаларни қамраб олган.

Дастурда ўрта махсус ва ҳунар-техника ўқув юртлари ислоҳотига алоҳида эътибор берилаётгани бежиз эмас. Маълумки, яқиндагина мактабни битирган, ота-онасининг бағрида ўсиб қийинчилик кўрмаган, ҳаёт ташвишларидан бехабар кўплаб ёшлар 11 синфдан кейин ўз ўрниларини топишда қийналяптилар. Қолаверса, ҳаммага ҳам олий ўқув юртларига кириш насиб қилавермайди. Ана шундай ҳолларда ёшларнинг аксарияти ўзини қаёққа қўйишни билмай қолмоқда. Сўзим қуруқ бўлмаслиги учун мисолларга мурожаат қилайлик. 1997 йилда вилоят мактабларини 22 мингдан зиёд ўқувчи битирди. Улардан 2394 нафарига талабалик насиб қилди. Демак, қолган 19 мингдан кўпроқ йигит-қиз ўз тақдирини ўзи белгилаши керак бўлиб қолди. Гап бундан буён ана шундай ёшларни ҳунарли қилиш ҳақида бормоқда. Ёки бошқа бир мисол. Вилоятимизда ҳозирги пайтда 33 та ҳунар-техника муассасалари мавжуд. Айни пайтда 1-Республика ўзбек-турк иқтисодий лицейи, бешта касб ҳунар лицейи, олтита бизнес мактаби ва 24 та касб-ҳунар мактаблари фаолият кўрсатмоқда. Ушбу билим юртларида 15858 ўқувчи таълим-тарбия олмоқда. Ўтган йили мазкур ўқув юртларини 8794 ўқувчи 96 ихтисослик бўйича битирди. Албатта, уларнинг барчасида ҳам ёшларни касбга тайёрлаш замон талаблари, жаҳон андозаларига мувофиқ даражада бўляпти, деб айтолмайман.

Шу боисдан ҳам Президентимиз ўрта махсус ва ҳунар-техника таълим тизимидаги ислоҳотларни амалга оширишда уч омилга алоҳида эътибор бериш керак, дея қайд қилди. Ана шунга кўра, бундан буён ўрта махсус ўқув юрти ва ҳунар-техника билим юртлари асосида академик лицей ва коллежлар ташкил этиш, уларнинг моддий базасини замонавий талаб ва андозаларга мос ҳолда таъминлаш, ўқитувчиларни қайта ўқитиш, билим масканларида ўқув дастурларини мутлақо янгилаш асосий вазифа бўлиб қолмоғи керак. Чунки, ҳозир ўрта махсус билим юрти ва ҳунар-техника ўқув юртларида мавжуд дастурлар давр талабига тўла жавоб бермайди. Уларнинг ҳеч бири муайян соҳани ўрганишга, амалиётда қўллашга қаратилмай назарий билимларгагина асосланган.

— Дастур бўйича вилоятда бир мунча бўлса-да амалий ишлар бошландими?

— Маълумки, ҳар қандай қонун, қарор ёки оддий режани унинг туб моҳиятини тушуниб олмай, ижро этиб бўлмайди. Буни инобатга олган ҳолда бошқармамиз вилоят малака ошириш институти билан ҳамкорликда халқ таълими бўлимларида, мактабларда, Дастурни пухта ўрганиш учун ўқувлар ташкил этди. Ҳар бир ўқитувчи Дастур ва "Таълим тўғрисида"ги қонунни нафақат ўқиши, балки уқиши керак, деган вазифа қатъий қилиб қўйилди. Айни пайтда малака ошириш институтида Миллий дастурни ўрганиш учун қисқа курслар ҳам очилди.

Эндиликда вилоятдаги 891 та умумтаълим мактаблари, 19 та бошланғич, 691 та ўрта мактаблар ва бошқа билим муассасалари ўқитувчилари Кадрлар тайёрлаш бўйича Миллий дастур ҳақида тасаввурга эгалар. Бу жараёнда Ангрен, Олмалиқ, Чирчиқ шаҳар, Тошкент, Қибрай, Зангиота туманлари халқ таълими бўлимлари ўқишни малакали ташкил этганликларини таъкидлаш ўринлидир. Шаҳар ва туманларда ўрта-махсус касб ҳунар билим юртлари — коллежлар ташкил этиш билан боғлиқ тадбирлар ҳам амалга оширилиб борилмоқда. Бундай коллежлар учун бинолар танлаш, ўқув юртларининг моддий базасини мустаҳкамлаш режаларини белгилаб олмоқдамиз.

Лекин Президентимиз йиғилишда таъкидлаганидек, ҳали янги ўқув дастурларининг мукаммал ишлаб чиқилмаганлиги, дарсликлар бугунги талаблар даражасида ўзгармаганлиги туфайли бу борада муаммоларга, мушкулликларга дуч келинмоқда. Йиғилишда янги лицей ва коллежлар ҳақида гап борар экан, уларнинг деярли барчасини қайта таъмирлаш, энг замонавий техника ва бошқа зарур жиҳозлар билан таъминлаш зарурлиги таъкидланди. Чиндан ҳам эски тузум даврида одат бўлиб қолган турли биноларни мактаб, ўқув юртлари, боғчаларга мослаштиришга энди йўл қўймаслигимиз керак. Шунингдек, академик лицей ва ҳунар-техника коллежларининг сони, шакли, таркиби, моддий базаси жиҳозланиши қандай бўлишини тадқиқ этиш, ихтисос йўналишига қараб, турли техника, ишлаб чиқариш цехлари билан таъминлаш, унинг молиявий таъминотини ўрганиш биринчи галдаги вазифа қилиб қўйилди. Бу масалалар ечимига фақатгина давлат бюджетидан маблағ ажратмай, йирик корхоналарни жалб қилиш кераклиги ҳам тўғри айтилди. Бунга кўра бошқармамиз вилоятдаги иқтисоди бақувват корхоналар билан ҳамкорликни йўлга қўйиш, ёшларга касб ўргатишда уларнинг янги технологияга асосланган цехларидан фойдаланишни режалаштирмоқда.

Бошқармамиз дастурга киритилган бошқа вазифалар бўйича ҳам амалий ишга киришмоқда. Шаҳар ва туманларда оила, маҳалла, корхоналар, жамоа хўжаликлари билан биргаликда шартнома асосида 11 синф битирувчиларини олий ўқув юртларига тайёрлаш юзасидан тўловли ўқувлар ташкил этилади.

Хулоса қилиб айтганда, дастурнинг биринчи босқичи — 1997—2001 йиллар учун мўлжалланган режаларни амалга ошириш йўлида изланишлар, фаол саъй-ҳаракатлар давом эттирилади.

МАТҚАЮМ АКАНИНГ ҚУВОНЧ ВА ТАШВИШЛАРИ

МАТҚАЮМ ака билан дастлаб туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасида танишгандик. У бошқарма раиси Пўлат Бойдебовнинг ёнига баъзи муаммоларни ечишда ёрдам сўраб келган экан. Раис уёқ-буёққа сим қоқиб, илтимосини бажарди-да, сўнг ҳол-аҳвол сўради. Матқаюм ака дудмалроқ қилиб "ёмон эмас", — деди-да, — сўнг қўшиб қўйди. — Юз марта сўрагандан бир марта кўрган афзал. Шунинг учун қишлоққа ўтганда бизнинг ёнимизга ҳам киринглар, балки бундан ҳам каттароқ муаммоларимиз бордир, ўша ерда ҳал қилиб берардинглар".

Пўлат ака албатта боришга ваъда бераркан, у чиқиб кетгач тушунтирди:

— Матқаюм ака тумандаги энг бақувват фермерлардан бири. Чорваси ҳам, деҳқончилиги ҳам жойида...

Яқинда Беруний номли жамоа хўжалигида бўлганимизда яна Матқаюм Азимбоев билан учрашиб қолдик. У хўжалик аъзоларига маош бериш билан банд экан. Кимгадир бажарган ишига қараб 2,5—3 минг сўм, кимгадир 1,5—2 минг сўмдан санаб беряпти. Йигирма чоғли киши "раҳмат" айтиб хонадан чиқиб кетгач, навбат оила аъзоларига келди. Олти ўғил, уч келин, улар ҳам меҳнатлари салмоғига яраша ҳақларини олиб бўлгач, "Мана энди, навбат ўзимга етди" деб ҳисоб варағига имзо қўйиб, ғаладондаги пулдан 3 минг сўмни санади-да, хайрли юмушидан қутулиб, енгил тин олди.

— Оллоҳга шукур, фермер хўжалигимиз ташкил топгандан бери ўтган тўрт йил мобайнида хўжалик аъзоларига канда қилмай ойлик маошларини бериб боряпмиз, — деди у. — Шу сабаблими, бизда ишлашга хоҳиш билдираётганлар кўп. Аммо уларнинг орасидан деҳқончиликда ҳам, чорвачиликда ҳам бирдай ишлайдиган йигирма кишини танлаб олганмиз. Негаки, 75 гектар еримиз, 100 бошдан кўпроқ мол-ҳолимиз бор. Эртадан-кечгача ишлайман, деганга юмуш етарли...

Матқаюм Азимбоев Беруний номли жамоа хўжалигида 25 йил бригада бошлиғи бўлиб ишлади. Қишлоқда иқтисодий ислоҳотлар амалга оширила бошлагач хўжалик бошқарувига ўзи раҳбарлик қилаётган бригадада фермер хўжалиги тузишга рухсат беришларини сўраб, ариза берди. Бошқарув эса ўз навбатида розилик берибгина қолмай, Матқаюм аканинг оиласи катталигини, олти нафар ўғли ва уч келинининг жамоа хўжалигида меҳнат қилаётганлигини эътиборга олиб, яна бир чорвачиликка ихтисослашган фермер хўжалигини тузишни ҳам таклиф қилди. Ота ва фарзандлар ўзаро маслаҳатлашиб олгач розилик билдиришди. 1994 йилнинг 1 январи бу катта ва иноқ оилада янгилик билан бошланди. Шу куни Қуйичирчиқ туманида яна бир йирик фермер хўжалиги вужудга келди. Матқаюм ака чорвачилик фермасидан 60 бош зотдор қорамол, шу жумладан, 18 бош соғин сигир, 20 бош от, 20 бош қўй сотиб олди. Бошқарув қарори билан унга 25 гектар бедазор ҳам ажратилди.

— Чорва ўз номи билан чорва-да, мўл-кўл гўшт ва сут оламан деган одам аввало унинг охурини тўлатиб қўйиши керак, — деди Матқаюм Азимбоев. — Биз ишни 21 гектар бедазорни янгилашдан бошладик. 4 гектарига эса макка экиб келяпмиз. Қарабсизки, силос бостириладиган ўра ҳам, беда ғарамлари ҳам ҳамиша озуқага тўла бўляпти. Шукур, ем, кунжара ва шелухани ҳам керагича олиб турибмиз. Ерга қараб мол ўсади, деганларидай сўқимга қўйилган молларнинг ҳаммаси миқти. Сигирлардан эса кунига 12—14 литрдан сут соғиб оляпмиз.

— Гўшт-ку, бозорда харидорини топиб кетади, сутни нима қиляпсизлар, сотиляптими?

— "Ўзбекистон беш йиллиги" ширкатлар уюшмасида сут заводи бор. Ҳар литрини 27 сўмдан бир амаллаб ўша жойга топширяпмиз. Ҳар ҳолда чорвадан дурустгина фойда келяпти.

— 75 гектар ердаги деҳқончилик-чи?

Қишлоқ мулкдорлари

— Пахтага гап йўқ, — Матқаюм аканинг чеҳраси ёришиб кетди. — Ҳар йили ҳам 30 центнердан ошириб ҳосил оляпмиз. Режа ошириб бажарилиб тургач, даромад ҳам яхши бўлади. Пахта ҳисобидан завод бераётган кунжара ва шелухани эса чорвага едираяпмиз. Гапнинг индаллосини айтадиган бўлсам, бундан буён фермерларнинг куни туғадиган бўляпти. Юртбошимизнинг Олий Мажлис сессиясида сўзлаган нутқини синчиклаб ўқиб чиқиб шундай хулосага келдим. Президентимиз фермерлар қишлоқда мулкдорлар синфини барпо этишдаги энг самарали шакллардан бири эканлигини таъкидлаб, уларга ерни 50 йил муддат билан ижарага олиш ҳуқуқини бериш зарурлигини айтдилар. Бу айни бизнинг кўнглимиздаги гап бўлди. Чунки узоқ муддатга ер олган фермер масъулиятни чуқур ҳис этиб, ерни асраб-авайлаб, вақтида ва сифатли ишлов бериб, деҳқончилик қилади. Сирасини айтганда фермерларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш қатъий қилиб қўйилаётганлиги ҳам кўнглимни тўлдиряпти. Негаки, фермернинг кунда-кунора иши тушиб турадиган баъзи кишилар борки, бизлардан бир нарсани албатта ундириб қолишга ҳаракат қиладилар. Мана, масалан, сут заводида қаймоқдай сутингизни учинчи сортга тушириб ҳар литрига 27 сўм ўрнига 18 сўмдан тўласалар ҳам, айтайлик, Янгийўлдаги ёғмой заводида шелуха билан кунжарани сувга қоргандай қилиб берсалар ҳам, нефть маҳсулотлари базасида соляркага сув, бензинга солярка қўшиб сотсалар ҳам илгари "ғинг" деёлмасдик. Уларнинг сув аралаш кунжара тез бузилиб, молимиз касалланиб ўлаётгани, омухта ёнилғидан тракторимизнинг мотори бузилаётгани билан уч пуллик ишлари йўқ, сизнинг ҳисобингиздан бойиб қолсалар бас эди. Энди эса, худога шукур, назорат кучайиб, бундайларнинг номери ўтмайдиган бўлади.

Матқаюм ака гап шу ерга етганда бироз сукут қилди-да, сўнг нималарнидир хаёлидан ўтказиб, оғир-босиқлик билан гапида давом этди.

— Мени яна бир нарса қаттиқ ташвишга солиб келяпти. Шу ҳақда вилоят ва туман раҳбарлари чуқурроқ мушоҳада қилиб кўрсалар ёмон бўлмасди. Ўзингизга маълум, ҳар бир янги иш бошланганида кимлардир, баъзан, шошма-шошарлик билан иш тутиб, жиддий камчиликларга ҳам йўл қўяди. Фермерлик ҳаракати бошланганда ҳам худди шундай бўлди. Айрим хўжаликларнинг раҳбарлари ўшанда орқа-олдини ўйламай, шошқалоқлик билан иш қилганликлари қусури мана энди, орадан уч-тўрт йил ўтгач сезилиб қолаяпти. Ўша кезларда бутун масъулиятни бўйнига олиб, ҳақиқий фермер бўлган тажрибали чорвадорлар қаторида хўжаликларнинг молини арзон-гаровга қўлга киритиб олган баъзи учарлар ҳам бўлди. Мана, энди улар фойданинг кетидан қувиб, фермадаги молларини, қўйинг-чи, ҳатто бўғоз сигир ва қўйларни ҳам сўйиб, бозорга чиқариб сотаяптилар. Натижада чорванинг баракаси учяпти. Агар бу камайиш хашаки молларни зотдорларга алмаштириш ҳисобига бўлса сира гап йўқ эди. Бундай ҳолда чорва туёғи ва маҳсулотини камайди, деб бўлмайди, албатта. Афсуски, бунинг акси рўй бераяпти. Бояги "фермер"ларнинг чўнтаклари пулга тўлаётган бир пайтда молхоналар ҳувиллаб қолаяпти. Айтинг-чи, нега энди жамоа хўжаликларида бундай кишиларнинг қўлидан тутиб, танобини тортиб қўймайдилар. Ахир иш шу тарзда давом этаверадиган бўлса яқин орада чорва, йилқи ва қўйларни ҳам доналаб санаб, табиатнинг "Қизил китоб"ига киритиб қўядиган бўламиз-ку...

У чуқур изтироб билан шундай деди-да, сукутга чўмди. Қайтар эканмиз, бутун умри ҳалол меҳнат билан ўтган, ниҳоят, ер ва мулкка эга бўлиб, бағрига офтоб теккан ҳақиқий деҳқон ва чорвадорнинг дилдилидан чиқариб айтган бу дардли мушоҳадаси ҳаммамизни ҳам ўйга толдириб қўйди. Ҳаётнинг паст-баланд сўқмоқларидан юриб, кенг йўлга чиқиб олган Матқаюм Азимбоев сингари ҳалол ва пок инсонлар ҳозир фақат ўз хўжалиги тақдирини ўйлабгина қолмай, қишлоқ ҳаётига чуқур сингиб бораётган иқтисодий ислоҳотларнинг зиён-заҳматсиз амалга ошиши учун жон куйдираяптилар. Ўз ишлари ва тажрибалари билан фермер хўжаликлари қишлоқда ҳақиқий мулкдорлар синфини барпо этишдаги энг самарали усуллардан бири эканлигини амалда исботлаётган ҳам аслида ана шулар.

Ислоҳот — аввало одамлар онгидаги ўзгаришлардир. Уларда ерга ва мулкка нисбатан масъулият ҳисси чуқур сингдирилсагина, қишлоқда ислоҳотларни муваффақиятли тарзда амалга ошириш мумкин. Матқаюм аканинг ишлари бунга бир мисол.

Рафиқ ТУРСУНОВ.

ЯНГИЙЎЛ шаҳар Ички ишлар бўлимининг паспорт бўлими ходимлари аҳолига янги паспорт топшириш маросимларини ўтказишни анъанага айлантирганлар. Ана шундай учрашувлардан бири 90 ёшли Иброҳим ота Зокиров хонадонида бўлиб ўтди. Паспорт бўлимининг бошлиғи, милиция майори Азимхўжа Акбаров отахонга паспорт топширмоқда.

Тўлқин КАРИМОВ олган сурат.

ИЛМ УМРИНИНГ МАЗМУНИ

Пойтахтда инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси миллий маркази, халқаро Конрад Аденауэр жамғармасининг Тошкентдаги минтақавий ваколатхонаси ва янги ташкил этилган "Ижтимоий фикр" журнали ўзаро ҳамкорликда таниқли олима Фозила Сулаймонова қаламига мансуб "Шарқ ва Ғарб" китобининг муҳокамасига бағишланган анжуман ўтказди.

Республикамиз илмий ва адабий жамоатчилиги вакиллари қатнашган мазкур анжуманда китобнинг бугунги Ўзбекистон ҳаётида тутган ўрни ҳақида атрофлича фикр алмашилди. Сўзга чиққанлар олима Ф. Сулаймонованинг ушбу тадқиқоти бугунги давримиз эҳтиёжига жуда муносиблигини таъкидлаш билан бирга шарқ ва ғарб ўртасидаги маданий алоқалар ҳеч қачон тўхтамагани ва мазкур китоб ҳам буни исботлайдиган ҳодисалардан бири эканини қайд этдилар.

(ЎзА).

Шундайлар бор бўлсин

ЎЗИГА ГАРД ЮҚТИРМАГАН ОДАМ

РИХСИ Қодир ўғли шундай дейди: ҳаёт нақадар ширин, лекин, қўй битта тери орасида неча бор семириб, неча бор озганидек, ҳамма вақт ҳам ҳаёт бир текис бўлавермайди. Бироқ, ҳар қандай шароитда ҳам ниятни яхши қилинг, болаларим, чунки яхшисига ҳам, ёмонига ҳам фаришталар омин дейди.

Аслида бу ўгитларни раҳматли Қодир бобо ўз зурриётларига бот-бот эслатгувчи эдилар.

— Агар мен сизга айтсам, — дейди 80 ёшни қаршилаётган отахон. — Аллоҳ таолога астойдил сиғиниб, ният қилсангиз, албатта, ижобат бўлмасдан қолмайди. Мен бунга шоҳидман. Эзмалик бўлса ҳам айтай: ўша ишлаб юрган кезларимда бир куни уч-тўрт улфатлар бирга бўлиб, бир пиёла чой устида дилдан суҳбатлашиб ўтирардик. Шунда дўстларимдан бири "сенга ҳавасим келади, Рихси, ёш бўла туриб, уч ўғиллик бўлдинг. Ношукурлик бўлмасин-у, менинг аёлим нуқул қиз туғади» деб қолди.

Мен эса қизлик бўлишни орзу қилардим.

— Ундай бўлса, — дедим дуога қўл очиб, — бундан буён сенинг аёлинг фақат ўғил, менинг аёлим қиз туғсин!

Ҳамма кулиб юборди.

— Аллоҳнинг қудратини қарангки, бу ният ижобат бўлди. Мен уч қиз кўрдим. Дўстим эса кетма-кет ўғиллик бўлди.

.... Асли касби ўқитувчи бўлган Рихси ака катта-кичик мафкуравий ишларда ишлаб, кўпчиликнинг назарига тушди. У эл-юртига яна ҳам кўпроқ нафи тегишини ўйлар ва шу мақсадда мустақил бўлиб ишлашни астойдил ният қилди. Вилоятнинг ўша пайтдаги бош раҳбарига йигитнинг бу астойдиллиги, бу нияти маъқул бўлди, 1956 йилда Бўка тумани ижроия қўмитаси раислигига тайинланди.

Лекин, вилоятнинг энг чекка ва шароити анча оғир ва мураккаб бўлган бу туманда ишлашнинг ўзи бўлмади, албатта. Ҳамиша халққа таянди ва ҳамиша нияти йўлдоши бўлди. Натижада, пахта ҳосилдорлиги туманда 17-19 центнердан 25-30 центнергача, ялпи ҳосил 24 минг тоннадан 70 минг тоннагача олиб чиқилди.

Рихси ака бир туманда, бир лавозимда узлуксиз 26 йил ишлади. Ишлаганда ҳам ўзига гард юқтирмади. Ана шу давр мобайнида туманда бош раҳбарларнинг бири кетиб, иккинчиси келди. У етти раҳбарни кўрди, улар билан биргаликда ишлай олди. Вилоятда-ку, Рихси акадек узоқ йил бир лавозимда ишлаган раҳбар йўқлиги аниқ. Эҳтимол жумҳуриятда ҳам камдан кам бўлса керак.

У қандай қилиб бунга эришди?

Энг муҳими, деб тасдиқлашади отахон билан бирга ишлашган дўстлари, ҳамкасблари ва оддий бўкалик меҳнаткашлар, у юриш-туришда, кийинишда, яшашда, муомаласи-ю муносабатда ниҳоятда камтар, камсуқум, тўғри ва ҳалол эди.

У етти ўлчаб бир кесарди. Ҳузурига келганларни тинглашни яхши биларди. Бўлар-бўлмасга ваъда бермасди. Агар, ваъда берса, албатта, уддасидан чиқарди.

Ана шу фазилатлари учун ҳам эл-юрт ишончини қозонди, обрў-эътибор топди. Ўз мақсади, эл-юрт манфаати йўлида ҳар қандай қийинчиликларга тик чиқди: шундай пайтлар бўлганки, у туман ҳудудини айланиб, чўкинди тупроқли ерлардан ўтаётиб, оти мункиб кетиб устидан отилиб тушган, машинаси билан сувга ағанаб кетган. Лекин, ҳеч вақт тушкунликка берилмаган. Ўзини улуғ ишларга сафарбар эта билган.

Туманнинг бош раҳбарлари Рихси акадаги аҳа шу фазилатларни, олижанобликни қадрлашарди. Шунинг учун ҳам уни ниҳоятда ҳурмат қилишар, маслаҳатлашиб иш қилишарди. Чунки, билишардики, Рихси ака туман ҳудудини бир айланиб чиқса, айтилган ишни, албатта, битириб келарди.

У зарур пайтда ўз мавқеини қаттиқ туриб ҳимоя қилишни ҳам биларди. Бир йили бош раҳбарлардан бири Рихси аканинг эл-улус орасидаги обрўсини кўриб "ғайирлик" қила бошлади. Уни эгиб олиш пайига тушди. Бошқа туманлардагидек дастёр қилиб олмоқчи бўлди. Қилдан қийиқ ахтара бошлади. Бир-икки қисувга олсам, гаҳ десам қўлимга қўнадиган бўлади. Туманда хўжайин иккита эмас, битта бўлиши керак, деб ўйларди у. Тор доирадаги йиғилишда мақсадини амалга ошириш учун "ҳамла"га ўтди.

— Рихси ака, — деди у, — мен сизга анави қишлоқ кенгаши раисини ишдан олинг, деб айтган эдим. Нега айтганимни қилмайсиз!

Рихси ака босиқлик билан гапирди. У айтаётган одам кўп йиллардан буён яхши ишлаб келаётганлигини, ўзига яраша обрў-эътибори борлигини, қишлоқ аҳли унинг ишидан қониқиш ҳосил қилаётганлигини мисоллар билан айтиб, тушунтириб берди. Сўнг қўшиб қўйди: мадомики, уни ишдан олиш лозим бўлиб қолган экан, келинг, кўплашиб туриб аниқ бир қарорга келайлик, деди.

Рихси ака ўз ишидан кўнгли тўқлиги, тили қисиқ жойи йўқлиги учун ҳам бу гапларни дадил айтди. Бош раҳбар ғинг деёлмади. Бугина эмас, у Рихси ака билан ҳисоблашадиган бўлиб қолди.

Сир эмас, ижроқўмда уй-жой, томорқа ери, енгил машиналар тақсимоти "ёғли", "пул чиқадиган" жой ҳисобланиб келган. Лекин, Рихси ака ундай жойларни ишга тайинланган кунданоқ ўз гарданидан соқит қилиб қўйганди. Бундан бехабар ўша бош раҳбар бир куни Рихси акага қўнғироқ қилди:

— Машина олишда палончига ёрдамлашиб юборинг!

Рихси ака бу иш билан ўринбосари шуғулланишини айтганда, у ҳайрон бўлиб қолди. Наҳотки...

Ижроқўм бува мол-дунёга, ҳовли-жойга ҳирс қўймаганлиги, ортиқча ҳою-ҳавасларга берилмаганлиги учун ҳам бутун қишлоқ аҳли унга қаттиқ ишонар, "ўзимизнинг Рихси ака" деб таърифлашар эди. Бу кейинги раҳбарлар учун ҳам сабоқ бўлди. То нафақага чиққунча комил инсон бўлиб қолаверди. Шундан кейин ҳам тиниб-тинчимади. Отахон 74 ёшигача вилоятда, туманда турли ишларни бажариб келди. Ҳозир ҳам ўзи яшаётган Шайҳантоҳур туманидаги маҳалланинг фаолларидан ҳисобланади. Уч ўғил, уч қизни рахматли аёли Мастура ая билан тарбиялаб, ўзига ўхшаган комил инсонлар қилиб етиштирган отахон айни кунларда невара-чевараларининг тўйини, орзу-ҳавасини кўрсам, деган ният билан яшамоқда.

Носир РИХСИЕВ.

МАМЛАКАТИМИЗ ВИЛОЯТЛАРИДА

МАРКЕТИНГ САМАРАСИ

Андижон вилояти Қорасув пайпоқ тўқиш ҳиссадорлик жамиятида тўқилаётган пайпоқлар республикамизда ғоят харидоргир бўлиб қолди. Бу маҳсулотга Украина, Белоруссия, Қозоғистон ва Россия каби хорижий мамлакатлардан ҳам буюртмалар олинмоқда. Корхонада ҳар ойда ўттиз турда эллик миллион сўмлик маҳсулот чиқарилмоқда.

Корхонада маркетинг хизмати ташкил этилиб, бозор талабларининг ўрганилиши маҳсулот турини кўпайтириш ва сифатини яхшилаш имконини бермоқда.

НУТРИЯ БОҚИШ ФОЙДАЛИ

Конимех туманида Ўринбой Қодиров томонидан ташкил этилган "Конимех" фермер хўжалиги мўйнадан телпак ва бошқа қишки буюмлар ишлаб чиқариш билан шуғулланмоқда. Фермер сифатли мўйна ва парҳез гўшт берадиган нутрияни кўпайтирмоқда. Бу ҳайвонлар учун кўп озуқа талаб қилинмайди. Фермада боқилаётган ҳайвонлар сони бир йил ичида ўнтадан бир юз элликтага етди. Ўринбой Қодиров уларни боқиш учун маккажўхори пояси етиштиришга бир ярим гектар ерни ижарага олди. Фермер икки йил ичида ҳайвонлар сонини беш мингтага етказиб, терини қайта ишлайдиган ва мўйна буюмлар ишлаб чиқарадиган цех очмоқчи бўляпти.

ХАРИДОР МАМНУН

Навоий кон-металлургия комбинатига қарашли "Агама" давлат трикотаж фирмасида сунъий тола, пахта ва жундан тўқилаётган трикотаж кийим-кечаклар харидорларга ғоят манзур бўлмоқда. Юз нафар хотин-қиз меҳнат қилаётган бу корхонада 80 турдаги маҳсулот чиқарилмоқда.

"Агама" жамоаси йил бошиданоқ буюмларнинг янги моделларини жорий этишга киришди.

ЎзА мухбирлари.

ДАВОГА МУҲТОЖ КАСАЛХОНАЛАР

ҲОЗИРГИ пайтда Пскент туманида марказий шифохона, туғруқ мажмуи, болалар шифохонаси, тиш даволаш поликлиникаси, катталар ва болалар поликлиникалари, "Тез ёрдам" бўлими, битта қишлоқ касалхонаси, 6 та амбулатория қошидаги кундузги шифохоналар, 1 та юқумли касалликлар шифохонаси, 2 та қишлоқ шифокорлик пункти, 25 та фельдшер-акушерлик пункти аҳоли хизматида.

Дарчалардан шамол
эсар,
Изғирини қулоқ кесар.
Келган бемор
қалтирайди.
Музлаб қолиб ялтирайди.
Касалхона ўзи "касал"
Ёрдам сезди,
бўлса-да сал.
Даво йўлин хўб топдилар.
СЭСдан келиб
тез ёпдилар...

БУНДОҚ қараганда юқоридаги маълумотлардан туманда аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш рисоладагидек кўринади. Тўғри, ўтган йили бу ҳудудда бир қатор ўзгаришлар рўй берди. Хусусан, Дўнгкўрғон қишлоғида замонавий қишлоқ врачлик пункти очилди. Саид қишлоғидаги амбулатория қошида 20 ўринли кундузги шифохона фаолият кўрсата бошлади. Марказий шифохона, туғруқ мажмуининг моддий базасини мустаҳкамлаш йўлида ҳам қатор тадбирлар рўёбга чиқди. Туманда тадбиркорларни жалб этиш ҳисобига даволаш масканларини қуриш режалари амалга оширилмоқда.

Айни пайтда бутун республикамиз, вилоятимизда қишлоқ инфратузилмасини ривожлантириш, хусусан, қишлоқ аҳолисига тиббий хизмат кўрсатиш савиясини ошириш энг муҳим масалага айланган бир вақтда туманнинг бир қатор даволаш муассасаларидаги аҳвол илгари қандай бўлса, шундайлигича ачинарли бўлиб қолмоқда. Кориз қишлоғида жойлашган юқумли касалликлар шифохонасида кўрганларимиз бунга яққол мисолдир. Бу ерда муолажаларни яхшилаш у ёқда турсин, оддий тозаликка ҳам риоя этилмаяпти. Бош ҳамшира Гулбаҳор Пўлатова билан хоналарни айландик. 20 дан ортиқ гепатитга чалинган болалар уйидан қандай келган бўлса шундайлигича усти-боши билан палаталарга ётқизилган. Шунинг ўзиёқ сариқ касаллигининг "илдиз отиши" учун яхшигина манбаку, ахир. Фақат болалар эмас, улар билан бирга ётган оналар, оталар ҳам уйдаги кийимлари билан жойлаштирилганлар.

Хоналарда кўрганларимиз бир нав экан. Шифохона ҳовлисига чиқсак, бир тўда итлар изғиб юрибди. Ҳайрон бўлиб турганлигимизни кўриб ҳамроҳимиз:

— Қўшниларнинг итлари, ҳайдасак ҳам кетмайди, бештасини оттириб юбордик. Буларни ҳам даф этамиз, — деди хотиржамлик билан.

Вилоят эпидемияга қарши кураш комиссияси, шунингдек, тумандаги мазкур комиссия йиғилишларида дайди итларни йўқ қилиш масаласи бир неча бор жиддий кўтарилганлигига қарамай, ҳамон туманнинг энг нозик шифохонасида итлар ахлат титиб юрса...

— Бу ҳолдан марказий шифохона раҳбарлари хабардорми? — сўрадик бош ҳамширадан.

Аччиқ, аммо, очиқ гаплар

— Улар ҳам курашишяпти. Аммо итлардан ҳоли бўлолмаяпмиз.

Биз дайди итлардан қутилиш муаммосини туман ҳокимлиги, марказий шифохона раҳбарларига ҳавола этиб, йўлга тушдик.

Оқтепа шифокорлик пунктини кўриш ниятимиз пучга чиқди. Чунки, бу муассаса эшигига катта қулф осилган эди. Кутиш натижа бермади. "Тушликка кетишган бўлса керак», дейишди бизга шу ҳудуддаги аёллар. Қизиқ, аввало тушлик 40 дақиқа, борингки, бир соат бўлиши мумкин. Қолаверса, ҳаёт-да. Бу орада зудлик билан тиббий ёрдам кўрсатиш керак бўлган бемор шифохонага мурожаат қилиб келиб қолса нима бўлади...

Хоҳ ишонинг, хоҳ ишонманг, Навоий номли жамоа хўжалигида жойлашган Муротали қишлоқ шифохонаси манзарасини кўриб ёқа ушлашга тўғри келди. Қаровсизликдан шумшайган бинолар, ойналари синган деразалар, ямоқ тушган эшиклар, нураган деворлар, чакка ўтиб, фанерлари осилиб қолган шифтлар, бир-биридан қоронғу, эски ҳаммомни эслатувчи, бадбўй ҳид анқиб турган кўримсиз хоналар...

Шифохона биноларидан бири олдида ёшлар гуруҳига дуч келдик. Уларнинг айтишларига қараганда, тиббий кўрикдан ўтишаётган экан. Даврадаги йигитлар орасидан шўхчангроғи дарров шеър ҳам тўқибди:

Деразалар илма-тешик,
Нурсизланган қийшиқ
эшик,
Деворлари тўкилибди,
Поллар чокдан сўкилибди,

Бизга кўринишидан куйдипишди касалхонанинг бош шифокори Шарифа Пардабоева салом-аликдан кейин касалхона ўтган йили ноябрь ойида ёпилгунга қадар 50 ўринли эканлиги, энди 10 ўрин қолдирилиб, кундузги шифохонага айлантирилганлигини айтиб берди.

— Хоналар совуқ-ку, одамлар қандай ётишади, — сўраймиз бош шифокордан.

— Кун исиса илиб қолади, баъзида муолажадан сўнг уйларига кетаверишади, — деди у.

Суҳбат чоғида бу даргоҳда амбулатория билан қўшиб ҳисоблаганда 36 ходим ишлашини ҳам билиб олдик. Аммо шифохонага даво излаб келган биронта бемор учрамади. Бу табиий, албатта, чунки бундай шароитда бемор даво олиш у ёқда турсин, бошқа касални орттириб олиши ҳам ҳеч гап эмас. Шундай бўлса ҳам дори-дармонлар билан қизиқдик.

— 80 фоизи касалларнинг ўзларидан, қолгани биздан, — деди Ш. Пардабоева.

Ана сизга ўтган йили 3 минг тоннадан зиёд пахта топшириб, туманда йиллик режани бажарган ягона хўжалик ҳудудидаги шифохонанинг аҳволи. Етти мингдан кўпроқ аҳоли истиқомат қилаётган бу хўжалик раҳбарлари мамлакатимизда инсон ислоҳот учун эмас, ислоҳот инсон учун амалга оширилишини наҳотки билмайдилар. Қолаверса, уларга яна бир нарсани эслатиб қўймоқчимиз. "Олма пиш, оғзимга туш", дейдиган даврлар ўтиб кетди. Ҳашар йўли билан бўлса ҳам аянчли аҳволга келиб қолган касалхонани аллақачон қайта тиклаш керак эди.

Юқоридагилар тумандаги бир неча шифохоналар фаолиятидан олинган бир кунлик сафар таассуротлари, халос... Туман ҳокимлиги, соғлиқни сақлаш бўлими раҳбарлари бундай аҳволга қандай баҳо беришаркин?!

Саидвали ҲАСАНОВ,
"Тошкент ҳақиқати"нинг махсус мухбири.

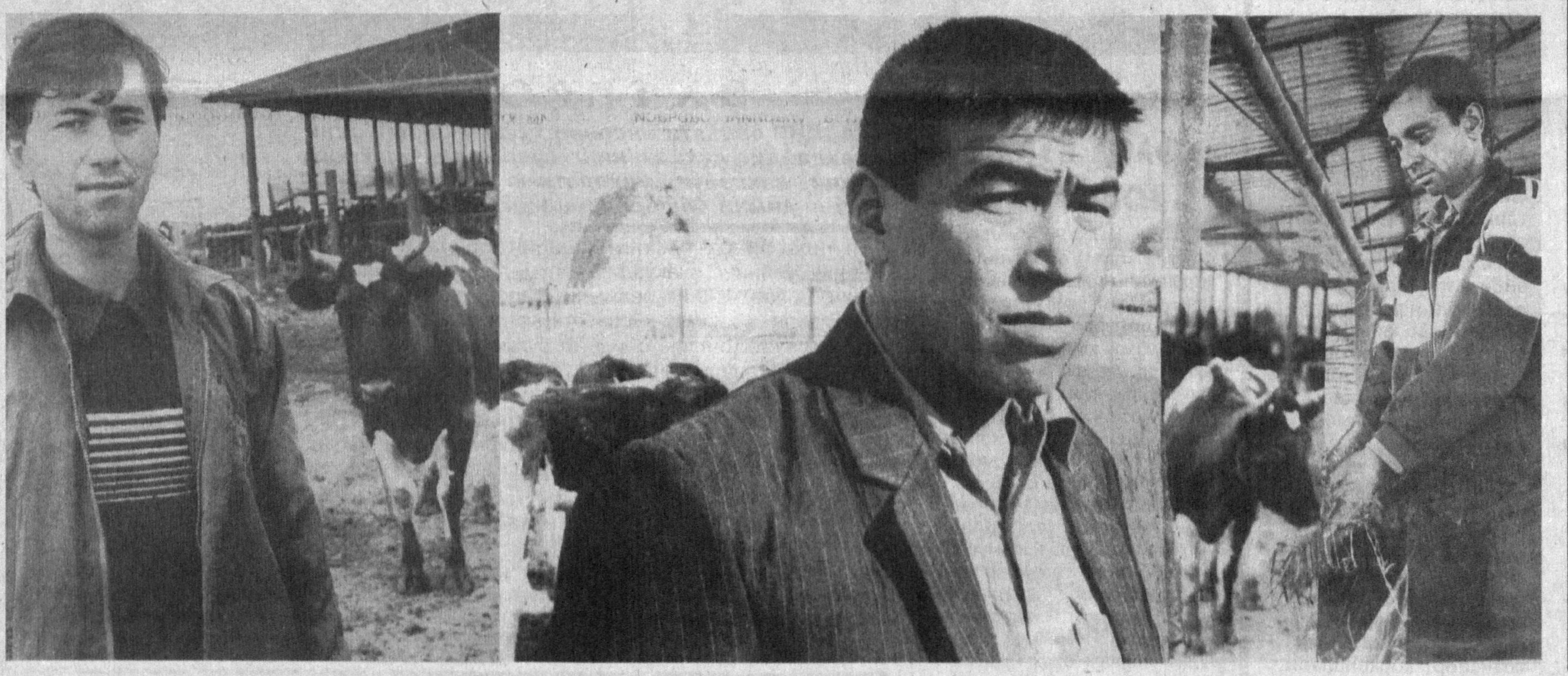

Ислоҳот одимлари

ОИЛА ПУДРАТИ — ХЎЖАЛИК ҚУДРАТИ

Янгийўл туманида мулкчиликнинг турли шаклларига асосланган хўжалик юритиш усуллари тобора кенг қўлланилмоқда. Айниқса, оилавий пудрат усули яхши самаралар бериши билан кўп хўжаликларни қизиқтириб қўйди.

Бу усул қишлоқ аҳолисини меҳнатга жалб қилишнинг энг қулай усулларидан бири эканлигини амалда исботлади. Тумандаги Ҳ. Турсунқулов номли жамоа хўжалиги деҳқонлари 1997 йилда ўзларига бириктилган ердан ортиқча харажат қилмай кўп ва арзон ҳосил етиштиришга эришдилар.

Ўтган йили жамоа хўжалиги бошқаруви умумий йиғилиш ўтказиб, оилавий пудрат асосида иш юритишга узил-кесил киришган эди. Дастлаб хўжаликдаги мавжуд экин майдонлари пудратчиларга тенг тақсимланди. Ҳар бир пудратчи билан тузилган шартномада унинг режада белгиланган маҳсулотни ўз вақтида топширса, давлатга сотган маҳсулоти ҳақини тўла олиш билан бирга режадан ортиқ маҳсулоти ҳақи ҳам пудратчининг ихтиёрида қолдирилиши қайд қилинди. Бу эса деҳқонларнинг меҳнатлари натижасидан манфаатдорлигини оширди.

Ҳозир хўжаликдаги 150 та оилавий пудратчилар 1500 гектар ерга эгалик қилмоқдалар. Ўтган йили улар ҳар гектар ердаги ғалладан ўртача 30—32 центнердан хирмон кўтариб, режадаги 1190 тонна ўрнига 1500 тонна дон йиғиштириб олгандилар. Пудратчилар ер, техника ва уруғликдан оқилона фойдаланганликлари сабабли жамоа хўжалигининг қарийб 500 минг сўмлик маблағи тежаб қолинди. Улар шунингдек пахтачиликда ҳам самарали ишладилар. Давлатга 325 тоннадан кўпроқ ҳосил сотилди. Мавсум давомида терилган пахта учун оилавий пудратчиларга 4 миллион сўм иш ҳақи берилди. Йил якуни бўйича ҳар бир пудратчига қўшимча 100 килограммдан пахта ёғи, 150 килограммдан гуруч тақсимланди. Бундан ташқари улар тежаб қолинган 50 минг сўмлик маблағни ҳам мукофот тариқасида олдилар. Режани ортиғи билан бажарган Искандар Усмонов, Карим Жўраев ва Карим Бойқўзиев каби пудратчилар эса қарийб 60—70 минг сўмгача даромад қилишди.

Яқинда хўжалик ҳисобига давлатга сотилган пахта толасидан 10 миллион сўм маблағ келиб тушди. Даромад шу тариқа кўпайиб боряпти. Ана шуни ҳисобга олиб 1998 йилдан хўжаликни пудратчиликка асосланган пайчилик шаклига ўтказишни мўлжаллаяптилар. Ана шунда ҳар бир пудратчи ўзи етиштирган маҳсулоти ҳамда хўжаликдан сотиб олган акциялари учун ҳам мўмай даромад оладиган бўлади.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ.

ЧОРВАЧИЛИК. Бу соҳага қаерда меҳр ва масъулият билан ёндошилса, шу ерда муваффақиятга эришилаверади. Ўртачирчиқ туманидаги Акмал Икромов номли жамоа хўжалигининг чорвачилик фермаси жамоаси меҳнати бунга ёрқин мисол. Мазкур фермада 380 бош қорамол парвариш қилинмоқда. Ўтган йили 140 бош соғин сигирдан 137 бош соғлом бузоқ олинди. Шу йил-

БИЛГАНГА СЕРДАРОМАД СОҲА

нинг январь ойида ҳар бир сигир бошига соғиб олинган сут миқдори кунига олти литрга етказилди. Ферма жамоаси шу кунларда барча қорамолларни қишловдан яхши олиб чиқиш учун бор имкониятлардан фойдаланмоқда. СУРАТЛАРДА: илғор чорвадорлардан (чапдан ўнгга) бузоқбоқар Бахтиёр Абдуқаҳҳоров, ферма мудири Муҳиддин Ғофуров ҳамда чорвадор Азиз Худойбердиевларни кўриб турибсиз.

Владимир ГРАНКИН олган суратлар.

Жаҳонда нима гап?

БЕШ ШАҲАРДА БЕШ АНЖУМАН

► АҚШнинг Халқаро Тараққиёт Агентлиги (ЮСЭИД) Инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий марказ билан биргаликда Ўзбекистоннинг беш шаҳрида минтақавий конференциялар ўтказишга қарор қилди. Уларда ноҳукумат ташкилотлар раҳбарлари ва ҳукумат идоралари вакиллари ноҳукумат ташкилотларни рўйҳатга олиш ва улар фаолиятини тартибга солиш жараёнларини ўрганадилар. Бундай мулоқотлар, шунингдек, Ўзбекистондаги ноҳукумат ташкилотлар ўртасидаги ўзаро муносабатни, ҳамжиҳатликни ҳамда алоқа риштаrange мустаҳкамлайди, деб умид билдирилмоқда. Конференцияларда инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий марказ, Америка адлиячилари ассоциацияси, Нотижорат ҳуқуқлар Халқаро Маркази ҳамда Каунтерпарт концорциуми ташкилотлари вакиллари иштирок этадилар. Анжуманлар 4 февралда — Фарғонада, 5 февралда — Қўқонда, 9 февралда — Самарқандда, 11 февралда — Бухорода, 13 февралда — Нукусда бўлиб ўтади.

ИРОҚ УЗРА ҚОРА БУЛУТЛАР

► БИРЛАШГАН Миллатлар Ташкилотининг Ироқдаги ялпи қирғин қуроллари манбаларини текширувчи махсус комиссия фаолиятига катта тўсқинликлар қилиниши оқибатида иш хавфли нуқтага келиб тақалди. Куни кеча АҚШ томони яқин келажакда Ироққа қарши қуролли зарба берилиши мумкинлигини очиқ-ойдин айтди. Режага кўра у уч босқичга эга бўлади. Биринчи босқичда — ҳужум тадбирлари муҳокама этилади, иккинчи босқичда — БМТ воқиф этилади, учинчи босқичда — ҳужум бевосита амалга оширилади. Бу хатти-ҳаракатлардан Ироқ президенти Саддам Ҳусайн хабардор этилди. Ироққа нисбатан кўриладиган бу қатъий жазо чораси АҚШ давлат котиби Мадлен Олбрайт хоним билан Англия ташқи ишлар вазири Робин Кук учрашувида ҳамда Давос шаҳрида ўтказилаётган халқаро иқтисодий анжуманнинг мажлисида ҳам муҳокама этилди... Ишқилиб, яқин кунлар уруш бошланганидан дарак келтирмаса, бўлгани!

ЮЗМА-ЮЗ МУЛОҚОТ

► МОСКВАГА ташриф буюрган Украина президенти Леонид Кучма РФ президенти Борис Ельцин билан юзма-юз мулоқотда бўлди. Учрашувда ҳеч қандай ҳужжатлар имзоланмади, ҳатто, ўртага ташланган муаммолар хусусидаги гап-сўзлар баённомага ҳам туширилмади. Лекин, шунга қарамай, икки президент ўртасидаги учрашувда Туркманистон газини Украинага олиб ўтиш, Россия ва Украина ўртасидаги иқтисодий муносабатлар юзасидан якдил аҳдлашувга эришилди, деди Л. Кучма.

ЧЕГАРАДАГИ ХАВФ-ХАТАР

► Чечен Республикаси Ичкерия билан Доғистон Республикаси чегарасида ўта қалтис вазият юзага келди. Ичкерия қўшинлари икки қўшни республика сарҳадига тўпланишда давом этмоқда. Устига-устак Доғистоннинг ичкарисида маҳфий равишда ҳаракат қилаётган экстремистик қуролли тузилмалар фидойилари ҳам зудлик билан чегара томон йўл олдилар. Жангарилар Чеченистоннинг Каргалинка, Зандак аҳоли манзилгоҳларида — Доғистоннинг Кизляр шаҳри яқинида йиғилмоқдалар. Федерал марказнинг мудофаа ва ички ишлар вазирликлари ҳарбий қисмлари эса оширилган тайёргарлик ҳолатида турипти.

Доғистон хавфсизлик кенгаши котиби Магомед Толбоевнинг гапларига қараганда, минтақадаги умумий вазиятнинг кескинлашувига, хусусан, ўта мутаассиб ваҳобий оқими гуруҳларининг номатлуб кирдикорлари сабаб бўлмоқда.

ВАҚТИ — АНИҚ, ЖОЙИ — НОТАЙИН

► ГАЗЕТАМИЗНИНГ ўтган сонида Россиянинг сўнгги императори Николай II ва унинг оила аъзолари жасадларининг қолдиқлари ҳукумат суд-тиббий-таҳлил комиссияси ҳукмига ҳавола этилганлиги тўғрисида хабар берган эдик. Комиссия мажлисида қатлдан сўнг 80 йил ўтгач, ниҳоят, подшоҳ ва унинг оила аъзолари жасадларини дафн этиш маросими шу йил 17 июлда ўтказилажаклиги эълон қилинди. Аммо, марҳумларнинг қаерга дафн этилажаклиги ҳамон номаълум бўлиб турипти. Кимлардир улар Санкт-Петербургда, кимлардир Москвада абадий хобгоҳ топадилар, демоқдалар. Россия президенти бу мавҳумотга яқин кунларда равшанлик киритса, ажаб эмас.

(ЖАҲОН ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ).

ВАТАН МЕҲРИ

...ОДАМЗОД асли тупроқдан яралган бўлиб, яна тупроққа қайтар эмиш. Ана шу оралиқдаги қисқагина умр эса ҳар бир инсон учун жиддий ҳаёт синовидир. Буни англаб етган кишилар ҳамиша ўзларидан яхши из қолдиришга, умрларини савоб ишлар билан безашга ҳаракат қиладилар. Ана шундай эзгу амаллардан биттаси — Ватанни севмоқ, ўзи туғилиб ўсган заминга қалбан меҳр-муҳаббат боғламоқдир.

Ватан ўзи нима? У қандай севилади? Қандай ардоқланади?

Мен бу каби саволларга орамизда оддийгина яшаб ўтган, ўзининг мўъжазгина қишлоғини ҳеч қайси катта шаҳарларга алмаша олмай, ҳамиша унга талпинган Гулбуви момо ҳаётидан жавоб топгандай бўламан. Эсимда, болалик чоғларимизда бизга яқин жойда "Айрилиш" деган маҳалла бўлиб, бу ердаги уйлар пастқам-пастқам ҳовлилардан иборат эди. Тепалик ёнидаги мўъжазгина уйда Гулбуви момо ёлғиз яшар, унинг ўн тўрт ёшлик биттаю-битта ўғли ёнғинда ўлган, чолининг вафотидан кейин эса бу ҳовлида бир ўзи қолиб кетганди. Ҳоламнинг девор қўшниси бўлган момони мен кўп кўрганман. Бола бўлсам ҳам, унинг оғир-босиқлиги, атрофдагиларга меҳрибонлиги, айниқса, болаларни кўрганда яйраб кетиши аниқ эсимда қолган. Қўни-қўшнилар у кишини ёлғизлатмаслик учун тез-тез йўқлаб туришар, имконини топганлар эса кун ора бир коса иссиқ овқат чиқаришарди. Ҳоламдан бу аёлнинг оиласи асли Бўстонлиқнинг Нанай деган қишлоғидан эканлигини, уруш вақтида улар жуда кўп азоблар тортишганини эшитгандим. Вақт ўтиши билан Гулбуви момо "Қариб қолдим, умрим тугаганини сезиб турибман, Нанайга кетмасам бўлмайди" дея қўшниларга дардини оча бошлади. Маҳалладагилар уни кўп қайтаришди. "Қаерга борардингиз катта ойи, ўлигингиз ҳам, тиригингиз ҳам бизга тан", дейишди. Бўлмади. Қўни-қўшнилар билан хайр-хўшлашиб кетган момони биз бошқа кўрмадик.

Вақти келиб, эски маҳалла бузилди, пастқам уйлар ўрнига кўп қаватли бинолар тушиб кетди. Момо ҳам унутилди. Аммо, яқинда нанайлик бир қиз билан учрашиб қолдим. Беихтиёр Гулбуви момони сўрадим. Танирkan. "Бир юз ўн ёшга чиқиб оламдан ўтдилар, кичкинагина ҳовлилари дарвозасига қулф солинганича турибди. Хоҳласангиз олиб бораман" деди у. Ҳайратданми, юрагим алланечук бўлиб кетди. Ахир биз бола пайтларимизда умрим тугади, деб юрган момо...

Таниш қизнинг айтишича, Гулбуви момо қишлоққа келгач, эски ҳовлисини тартибга солиб, тинчгина яшай бошлабди. Меҳрибонлиги, қўни-қўшниларга ширинсўзлиги учун бу ерда ҳам ҳамма уни эъзозларкан. У доимо айтаркан-ки, "Ўлсам ўз қишлоғим тупроғига кўмилишимни билгандан кейин кўнглим **хотиржам** тортиб қолди. Шу хотиржамликданми, қариндошдай бўлиб кетган қадрдонларим ёнимда эканлигиданми, негадир умрим ҳам узайяпти. Қишлоғимнинг тушларимга кириши, усиз яшай олмаслигимнинг маъниси шунда эканда".

Аслида Ватан мана шундай кичик бир заминдан улғаймайдими? Ўз киндик қони тўкилган масканни севмоқ, унга фидо бўлмоқ — улкан Ватан учун фидолик эмасми? Беихтиёр кўнглимда бир шеър туғилди.

Қучоғимга сиғмаган олам —
Кўз очганда кўрган дафъатан,
Унут бўлмас юмилганда ҳам
Онам каби — улуғим — Ватан!

Санобар ҚОДИРОВА.

Мушоира — 98

АЁЛ МАЪРИФАТГА ҚЎЛИН УРМАСА

Шогирдлар камоли тушмайди тилдан,
Ҳақ сўзни йўқотиб бўлмайди дилдан,
Дунё дунёлигин унутар чиндан
Аёл маърифатга қўлин урмаса.

Нодира авлоди, Увайсий зоти,
Маърифат аталмиш ўзбекнинг оти.
Мустаҳкам силкинмас юртнинг қаноти
Аёл маърифатга қўлин урмаса.

Ҳар юрак соғинар дарёларини,
Ҳижжалаб ўқиймиз имлоларини,
Ким ёзар муҳаббат жумлаларини,
Аёл маърифатга қўлин урмаса.

Қуёш ҳам зиёсин еткара олмас,
Бу мовий йўллардан ўткара олмас,
Дунёни гўзаллик қутқара олмас,
Аёл маърифатга қўлин урмаса.

Осмон ёғдулари кўзларимизда,
Оламни кашф этдик ўзларимизда,
Маъно ҳам бўлмасди сўзларимизда
Аёл маърифатга қўлин урмаса.

Сизсиз бу оламда фуқаро қайда,
Кўнглимга ишқ солган дилоро қайда.
Самарқанд бўлмасди, Бухоро қайда
Аёл маърифатга қўлин урмаса.

Ҳар битта юракка ватан керакдир
Ватан бу — онадир, она — юракдир.
Ҳинду — Чин бир қадам, Ватан йироқдир
Аёл маърифатга қўлин урмаса.

Сизга таъзим этгум муаллим, устоз
Шогирдлар бу йўлда сиз билан ҳамроз.
Ҳаёт ҳам бу қадар бўлмас сарафроз
Аёл маърифатга қўлин урмаса.

САДОҚАТ ҚИРҒОҚЛАРИ

Эркак-аёл — икки қирғоқ,
Қалблар туташ бир дарё,
Муҳаббат-ла яшар уйғоқ,
Оқар бунда бир дунё...
Дарё янглиғ бу оламни
Тутиб тургай кўксида,
Бири мағриб, машриқ бири,
Қуёш ёнар кўзида.
Қуёш бўлиб туғилгандир,
Садоқатнинг ранглари,
Шафақларда ювилгандир
Гўзал қирғоқ тонглари.
Шу тонглардир айни висол,
Боғлиқ экан нигоҳлар,
Бир дарёдир эркак-аёл,
Қулаб тушмас қирғоқлар...
Тўлқинлари юракларнинг
Садо берган сўзидир,
Бу дунёни тутиб турган
Садоқатнинг ўзидир.

ТОҒЛАР

Тоғларда буюклик, тоғлар улуғвор,
Нақадар сарбаланд турибди тоғлар,
Мағрурлик ярашмиш деганларча бор,
Юксакдан заминга кулибди тоғлар.

Кўриб мен ҳайрат-ла тикилдим сенга,
Баланд тоғ, Қуёшни тўсганлигингни,
Дегайман: буюксан, фақат унутма,
Асли сен Заминдан ўсганлигингни!

Ашурали БОЙМУРОДОВ,
Бекобод шаҳри.

Болаларни маънавий тарбиялаш борасида Тошкентнинг Сирғали туманидаги Аброр Ҳидоятов номли маданият уйи жамоаси бир қатор самарали тадбирларни амалга оширмоқда. Бу масканда ўндан ортиқ тўгараклар мавжуд. "Карвон" номи билан аталувчи қўғирчоқ театри тўгараги томошаларини болажонлар ҳузур билан кўрадилар. Суратда: Гулчеҳра ва Гулсара Ҳакимовалар машғулот пайтида.

Тўлқин КАРИМОВ олган сурат.

ГАП ЖАРИМАДА ЭМАС

«Тоза ҳаво» тадбири натижалари

ВИЛОЯТИМИЗДА" Тоза ҳаво" табдирини ўтказиш яхши анъана бўлиб қолди. Бу йил ҳам у уч босқичда ўтаяпти. Мамлакатимиз мустақиллигининг олти йиллигига бағишланган бу хайрли ишда вилоят, минтақавий, туман табиатни муҳофаза қилиш қўмиталари мутахассислари, ДАН, автокорхоналар ходимлари, жамоатчилик вакиллари қатнашмоқдалар. Улар автосаройларда табиатни муҳофаза қилиш тадбирларига риоя этилишини, йўлларда қатнаётган транспорт воситалари чиқараётган газнинг заҳарлилик даражасини мунтазам текширувдан ўтказмоқдалар.

Йил бошидан бери катта ҳажмдаги ишлар амалга оширилди. Вилоятимиздаги 182 та йирик автомобиль корхоналарида таркиб топган экологик аҳвол билан танишилди.

Ҳаммаси булиб 3169 та автомобиль текширилди. Уларнинг 474 тасида ҳавога чиқаётган заҳарли моддалар меёрдагидан анча ортиқлиги аниқланди. Шундай носоз автомобиллар "Ўзавтотранс" корпорацияси (40 фоиз), Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги (22,6 фоиз) ва "Ўзагросаноат" (29,3 фоиз)да кўпчиликни ташкил этмоқда. Ҳавони заҳарли чиқиндилар билан ортиқча булғаётган 198 та автомашинада фойдаланиш тўхтатиб қўйилди. Бундай бефарқ муносабатда бўлишнинг айбдорлари жазодан четда қолмадилар. 33 нафар мансабдор шахс маъмурий жавобгарликка тортилди. Улардан 36800 сўм жарима сифатида ундириб олинди.

Лекин, умуман олганда вилоятимизда автомобиллардан чиқаётган заҳарли газтутунларни камайтириш бўйича ишлар кўнгилдагидек олиб борилмаяпти. Кўп жойларда у талабга жавоб бермайди. Айниқса, Ангрен автокорхонаси, "Туркистон" хусусий фирмаси, 72-, Алимкентдаги 46-автокорхоналарида, Бекобод автомобиль корхонасида бу иш ўлда-жўлда ётипти. Автомобиллар таъмирланадиган ва уларга техник хизмат кўрсатадиган корхоналарда ҳам транспорт воситалари чиқараётган заҳарли моддаларни меёрга келтиришга эришилмаяпти. Шахсий машиналарнинг 30 фоизида бу кўрсаткичнинг юқори эканлиги шундан далолат беради. Кўпчилик корхоналарда дизель ёнилғиси билан юрадиган автомобилларнинг тутун чиқаришини назорат қилиш йўлга қўйилмаган, бунинг учун махсус талон жорий қилинмаган.

"Тоза ҳаво" тадбирининг биринчи ва иккинчи босқичлари натижалари табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг кенгайтирилган мажлисида муҳокама қилинди. Унда қабул қилинган қарорда автомобиль корхоналари раҳбарларининг эътибори мавжуд камчиликларни бартараф этиш ҳамда табиатни муҳофаза қилиш талабларига риоя қилишни кучайтиришга қаратилди. Кўпчилик корхоналарда чиқиндиларни чиқариш меёрлари белгиланмаганлиги қайд этилди. Айни вақтда техник хизмат кўрсатиш станцияларида таъмирланган автомобиллардан чиқаётган газнинг заҳарли даражасини назорат қилиш ишини ташкил этиш учун чоралар кўриш таклиф этилди.

Ҳавони заҳарли моддалар билан булғатиш, катта гуноҳдир. Чунки, биз — инсонлар шу ҳаводан нафас оламиз. Демак, у мусаффо бўлиши лозим. Лекин айрим транспорт корхоналари раҳбарлари ва автомобиль ҳайдовчиларининг айби билан ҳаво кўп даражада ифлос қилинмоқда. Улар қилмишларига яраша жазоланмоқдалар. Жумладан, маъмурий чоралар кўрилмоқда, жарималар солинмоқда. Лекин, аслини олганда биз жарималар ундиришга иштиёқманд эмасмиз. Шундай жазо чоралари билан айбдорларни тартибга чақиришга ҳаракат қиламиз, холос. Ҳа, гап жарима олишда эмас, ҳавонинг мусаффо бўлишида. Буни барча транспорт корхоналари раҳбарлари, автомашиналар ҳайдовчилари тушуниб олишларини истар эдик.

О. МАМАЗИЯЕВ,
Вилоят табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг бош мутахассиси, "Тоза ҳаво" тадбирини ўтказиш бўйича гуруҳ раҳбари.

Ҳар тўғрида

ФАОЛ КУРАШ БОШЛАНДИ

Хитой Халқ Республикаси пойтахтида каламушларга қирон келтиришга киришилди. Пекинда аҳолини бу маҳлуқларга қарши фаол курашга чақирувчи уч юз мингта варақа тарқатилди. Шаҳар ҳокимлиги каламушлар хуш кўрадиган жойлар — бозорлар, ресторанлар, канализация ва бошқа жойларга 250 тонна заҳарли моддаларни тарқатишга киришди.

Сўнгги йилларда амалга оширилаётган тадбирларга қарамай шаҳарда каламушлар кўпайиб бормоқда. Улар телефон ва электр симларини кемириб, бюджетга катта зарар келтиряпти. Пекиннинг саёҳатчилик маркази сифатидаги обрўсига ҳам путур етказмоқда. Айрим йирик меҳмонхоналарда обрўли сайёҳларнинг кийимларини кемирмоқда. Бир аёлнинг эса қуйма жағини "ўғирлаб" кетди. Каламушлар турли касаллликлар эпидемиясини тарқатиши мумкинлиги мутахассисларни ташвишга солмоқда.

140 ЙИЛДАН КЕЙИН ТОПИЛДИ

БУ ЕРДА гап улкан асалари ҳақида бормоқда. Бундай асаларининг урғочиси оддий асал берувчидан бир неча марта катта бўлади. Бу тур вакилини бундан деярли бир ярим аср илгари — 1859 йилда кузатишган эди. Шундан бери у кўринмасди.

Америкалик энтомолог, Жоржия университетини битирган Адам Мессер бу хашоратни Индонезия чангалзорларида кўриб қолди. Уч оролда у улкан асалариларнинг еттита гуруҳини топди. Уларнинг ўзига хос хусусиятларидан бири бор: жағлари катта ва қаттиқ бўлиб, улар ёрдамида дарахтлардан мум йиғади ва у билан ўз уяларининг ички деворларига "пардоз" беради. Бу хашоратлар ҳужумкор эмас, чақсалар унча оғримайди.

ЭҲТИРОМ

АСКИЯ санъати инсонни ҳушчақчақлик сари етаклайди. Аскиячининг сўзамоллиги, ўткир зеҳни, заковати, маҳорати-ю ҳозиржавоблиги ҳеч кимни бефарқ қолдирмайди.

Яқинда Чиноз тумани маданият ишлари бўлими мудири, ўзининг ичакузди ҳангомалари ва аскиялари билан халқимизнинг севимли фарзандига айланган, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Мамажон Нурматовнинг 50 йиллик юбилейи бўлиб ўтди.

Ушбу тантанали кечага пойтахтимиз ва республикамиздаги таниқли театр актёрлари, аскиячининг устоз ва шогирдлари, яқин дўст-биродарлари ташриф буюришди. Кечада сўзга чиққанлар М. Нурматовнинг ҳаёти, меҳнат фаолияти, ижро этган саҳна асарлари хусусида гапиришди.

Абдужалол РАҲИМОВ.

Об-ҳаво

Республика об-ҳавони кузатиш бош бошқармасининг хабарига қараганда 4-8 февраль кунлари пойтахтимиз ва Тошкнт вилоятида об-ҳавонинг ўзгариб туриши кутилади.

Ҳарорат кечалари 2-5, кундуз кунлари эса 9-14 даража атрофида, ҳафта сўнггида эса 0-5 даража илиқ бўлади.

*СПОРТ * *СПОРТ * *СПОРТ * *СПОРТ*

ОМАД ЁР БЎЛСИН, ОЛИМПИАДАЧИЛАР

КЕЧА Ўзбекистон олимпиадачилари кун чиқар мамлакатнинг Нагано шаҳрига учиб кетишди. Улар бу ерда ўтказиладиган қишки Олимпия ўйинларида Ватанимиз спорт шаънини ҳимоя қиладилар. Бир кун аввал республика Миллий Олимпия қўмитасида бўлиб ўтган қабулда спортчиларимизга бўлажак беллашувларда омад тиланди. Миллий Олимпия қўмитаси раиси Собир Рўзиев фикрлари билан ўртоқлашиб, жамоамиз бор йўғи 13 кишидан иборат эканлигини, унинг беш нафари спортимиз шарафини ҳимоя қилишини айтиб, Лина Черязова, Татьяна Малинина, Сергей Бренер, Роман Скорняков ва Комил Ўринбоевлар жаҳоннинг турли мамлакатларидан тўпланадиган уч мингдан зиёд спортчилар бахсида муносиб қатнашишга аҳд қилганликларини таъкидлади.

ФАРҲОДНИНГ КУМУШ МЕДАЛИ

Фарҳод Тўраев Москвада дзюдо бўйича анъанавий халқаро турнирда иштирок этиб, 81 килограммгача вазнда иккинчи ўринни эгаллади ва бўлажак Осиё ўйинларида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди.

УЧ КАРРА ҒОЛИБ

Москвада МДҲ футболчилари ўртасида анъанавий қишки турнир ниҳоясига етди. Финалда пойтахт спартакчиларини 1:0 ҳисобида мағлуб этган Киев динамочилари учинчи бор ана шундай турнир ғолиблигига эришдилар.

ЭЪЛОНЛАР

БУЮРИШ СИЗДАН, ХИЗМАТ БИЗДАН!

Тошкент вилояти шаҳар ва туманлари ҳамда корхона ва ташкилотлар раҳбарлари диққатига.

"Ўзбекнаво" гастрол-концерт бирлашмасининг Тошкент вилояти бўлими шу йилнинг 15 февралигача жойларда "НАВРЎЗ" тантаналарини комплекс ташкил этиш ёки бадиий жамоалар ҳамда яккахон хонандалар билан таъминлашга буюртмалар қабул қилади.

Буюртмаларга ҳақ тўлаш келишилган ҳолда амалга оширилади.

Қўшимча маълумотлар учун телефонлар: 64-84-93, 64-83-43

Манзилимиз: Қибрай тумани, Дўрмон қишлоғи, Марказий кўча, 85 уй.

Қибрай туманидаги 36-мактаб жамоаси ушбу мактаб ўқитувчиси Ш. А. Мадатовга волидаи муҳтарамаси

Мамлакат МАДАТОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ • TOSHKENT HAQIQATI

Муассис: ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ҲОКИМЛИГИ

Бош муҳаррир Фатҳиддин МУҲИДДИНОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32.

Телефонлар: *хатлар ва оммавий ишлар бўлими:* 133-40-48 *Эълонлар:* 133-99-15, 136-57-27.

• Эълон ва билдирувлардаги факт ҳамда далилларнинг тўғрилиги учун реклама ва эълон берувчилар масъулдир.

Рўйҳатдан ўтиш тартиби: №8. Буюртма Г-0971. Ҳажми – 2 табоқ, офсет усулида босилди, қоғоз бичими А-2. *Саҳифаловчи: Музаффар ҚЎЧҚОРОВ.* Адади 16.167 нусҳа.

"**Шарқ**" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй. Нашр кўрсаткичи: 64672. Босишга топшириш вақти – 20.30. Босишга топширилди – 20.00.

1 2 3 4 5 6